

zondag 19 januari 2025

Ds. Piet Brongers

thema: *'eerst zien en dan geloven'*

Het thema roept meteen de associatie op met het verhaal van (de ongelovige) Thomas, die eerst wilde zien en dan pas geloven.

Hoe vaak gebruiken we zelf niet dat zinnetje om iets dat we horen en ongeloofwaardig vinden aan de kaak te stellen. Aan de andere kant wordt het zinnetje ook gebruikt door bijvoorbeeld predikanten om mensen ervan te overtuigen, dat dingen waar zijn, ook al kun je ze niet zien. Zo van: 'kijk maar naar het verhaal van Thomas'. Waar het eigenlijk gaat om *'niet zien, en toch geloven...!'*

En toch vinden we met zijn allen in het dagelijkse leven vaak, dat dingen die als waarheid verkondigd worden, ook werkelijk zichtbaar en tastbaar en dus te bewijzen moeten zijn. Woorden zonder daden zijn schijnheilig of loos en daden zonder woorden hebben geen boodschap of zijn ook vaak schijn...

Geldt dat ook voor alles in het leven, en in het geloof?

Wat betekent dat dan wanneer er sprake is van afscheid, wanneer iemand er niet meer is...?

Of wanneer het bij het geloof ook gaat om onzichtbare dingen...

Daarmee hebben we het eigenlijk over het onderscheid tussen de zichtbare wereld (voor iedereen toegankelijk, met de zintuigen waar te nemen en te controleren) en de onzichtbare wereld (alles dat niet waarneembaar is met de zintuigen: bijvoorbeeld wat mensen denken of voelen).

Toch hebben die twee werelden wel met elkaar te maken.

Gedrag van mensen kun je waarnemen, maar voor de beweegredenen van dat gedrag ben je afhankelijk van wat er al dan niet bij vermeld wordt. En dan krijgt een woord als 'geloofwaardigheid' betekenis.

Omdat je het niet kunt zien en dus niet kunt controleren, weet je niet zeker of het echt helemaal klopt bij die persoon. Gedrag kun je zien en daarmee kun je wel controleren of het klopt bij wat er gezegd wordt. Maar hoe weet je zeker, dat je niet voor de gek gehouden wordt.

Dat hangt dan weer af van de relatie die je met iemand hebt. Of er genoeg vertrouwen is om het gedrag en de woorden ook zelf te beoordelen als oprecht.

Je zou kunnen zeggen, dat de onzichtbare wereld van denken en voelen zichtbaar gemaakt kan worden in het gedrag van mensen. En daarmee wordt die onzichtbare wereld als het ware bevestigd.

Omgekeerd zou je kunnen zeggen dat de zichtbare wereld betekenis krijgt door de onzichtbare wereld van denken en voelen. De verbinding wordt gemaakt met het uitspreken van die gedachten en gevoelens in woorden en daden. Het geeft zin en betekenis.

Daden zonder betekenis met woorden missen hun doel, **woorden zonder daden** zijn schijnheilig en leeg. *'Geen woorden, maar daden'*

En dat steekt heel nauw, en dat heeft alles te maken met het vertrouwen in de oprechtheid en dus de relatie van mensen.

Het klinkt wat ingewikkeld, maar ik weet zeker, dat we er allemaal elke dag mee te maken hebben. En dat heeft alles te maken met de manier waarop we tegen elkaar aan kijken, op basis daarvan elkaars gedrag interpreteren en vervolgens op elkaar reageren.

Een voorbeeld: bloemen voor Klaasje.

Op de één of andere manier had ik iets verkeerd gedaan en wilde dat weer goed maken.

Ik kocht een mooie bos bloemen en gaf haar die met de woorden: *"hier wil ik het graag mee goed maken."* Haar reactie: *"die wil ik niet hebben, zo kun je het niet goed maken!"* Wat ontbrak was mijn gevoel van *'het spijt me'*.

Waarom zoveel aandacht hiervoor?

Het speelt in het leven, maar ook in het geloof.

Daar gaat het immers ook over de verhouding tussen de onzichtbare wereld van God en de zichtbare wereld om ons heen.

Ook daar speelt de vraag: hoe zit het met de woorden van het geloof, en niet te vergeten de gevoelens van geborgenheid, als je kijkt naar de zichtbare werkelijkheid.

Zijn we met zijn allen bezig om iets hoog te houden, terwijl we er eigenlijk geen bevestiging van ervaren? Houden we elkaar voor de gek of is het toch wat anders?

En is dat hemelverhaal, waarmee we alles van God en Zijn koninkrijk vooruitgeschoven hebben een manier om toch nog wat zekerheid te houden voor straks? Als een compensatie voor wat er nu niet te zien is en ervaren wordt? Zo van: straks zal alles duidelijk worden?

We hoeven elkaar niet voor de gek te houden en kunnen gerust vaststellen, dat er in alle eeuwen aan de ene kant een enorme behoefte gevoeld is aan zekerheid en geborgenheid als het om God en het geloof gaat, en aan de andere een heleboel constructies en dogma's bedacht zijn om die zekerheid meer zichtbaar te maken en daar dan ook grip op te krijgen.

Uiteindelijk ten behoeve van onszelf, en vaak ten koste van de ander:

- Gebedsverhoring of genezing afhankelijk van je geloof.
- Wetten en regels volgen tbv eigen zaligheid
- Welvaart vanuit het goede geloof.
- Onheil en ziekte als straf voor je zonde.
- Boetedoening en offers om God gunstig te stemmen.

En dan komen we vanzelf bij de teksten van de Bijbel, om te zoeken naar wat God ons werkelijk te zeggen heeft. Ook in de verhalen van de Bijbel vinden we het mechanisme van proberen het onzichtbare van God zichtbaar te maken. Denk maar aan 'Gouden Kalf', maar ook 'de ark van God' en aan de behoefte aan een 'zichtbare Koning', enz.

En werkt het niet...

Het gaat er in de Bijbel bij God altijd in de eerste plaats om de relatie. Je zou haast kunnen zeggen om wat er zich afspeelt in de onzichtbare wereld in de relatie tussen jou en die ander en dus ook jou en die Ander met een hoofdletter: *Is er contact, word je wederzijds gezien?*

De zichtbare wereld kan gezien worden als de schepping van God: het verhaal van God geeft betekenis aan de wereld en je zou omgekeerd kunnen zeggen de wereld is een bevestiging van dat verhaal van God.

En dan krijgen we de geschiedenis van de mens, met zijn angsten en onzekerheden en met de behoefte dat God aan zijn kant staat en hem helpt aan voorspoed.

Zo ook de offerpraktijken om God gunstig te stemmen.

En dan gebeurt er iets: het **relatie**-verhaal verdwijnt naar de achtergrond en daarvoor in de plaats komt het **prestatie**-verhaal. Offers, die iets te weeg kunnen brengen.

In psalm 51 wordt heel erg duidelijk gemaakt, dat de offers op zichzelf niets te weeg brengen, maar dat het gaat om de relatie zelf. Dat wat er zich afspeelt in denken en gevoelens. In die onzichtbare persoonlijke wereld. Denk even aan de bloemen aan Klaasje.

Dus ook de cadeautjes waarmee we de ander gunstig willen stemmen. Zonder betekenis, als er niets bevestigends bij gezegd wordt.

Daar past ook bij de opmerking in 1 Samuel 16: : *'de mens ziet aan wat voor ogen is, de Here ziet het hart aan'*.

We hoeven elkaar niets te vertellen over de zichtbare buitenkant en de onzichtbare binnenkant van onszelf en van anderen en hoe we daardoor altijd weer beïnvloed worden. Het hoort bij elkaar, met als basis de kwaliteit van de relatie, die je hebt. Dat geldt eigenlijk ook voor die met jezelf.

Dus opnieuw: we laten ons vaak beïnvloeden door wat we zien en worden dan soms minder gevoelig voor wat daar achter zit aan binnenkant. En omgekeerd proberen we onze binnenkant wel eens wat verborgen te houden met een stoere buitenkant. Bang om gekwetst te worden.

Daar waar je elkaar ziet, zoals je bent, kan er pas wat gebeuren in termen van vertrouwen en geborgenheid.

Dat is ook de boodschap van het geloof.

De vraag is alleen: waar wordt dat zichtbaar?

De bijbel is daar heel duidelijk over: in de persoon, de woorden en daden van Jezus wordt het 'onzichtbare' verhaal van God zichtbaar en tastbaar voor iedereen. Johannes zegt het in de woorden: *'het Woord is vleesgeworden en heeft onder ons gewoond'*

Dan komt na het verhaal van de Hemelvaart onmiddellijk de volgende vraag: waar moeten we op letten, waar moeten we naar kijken om iets van het onzichtbare van God te zien?

In elk geval niet naar de hemel om te bewijzen dat het van God komt.

Ook niet in de eerste plaats naar dingen die naar onze wens gebeuren.

Maar misschien wel naar wat er tussen mensen gebeurt. Misschien wordt daar wel zichtbaar waar de woorden van God over gaan. 1 Joh. 4: 12: *'Niemand heeft ooit God gezien, maar als wij elkaar liefhebben, leeft God in ons, dan is zijn liefde volledig in ons aanwezig.'*

Het woord 'liefde' is het sleutelwoord. Op zichzelf onzichtbaar, maar zichtbaar in gedrag en woorden.

Dan is er misschien wel veel meer zichtbaar en tastbaar, als bevestiging van de woorden van het geloof. Dan hoeft alles ook niet als een noodgreep vooruit geschoven worden tot na de dood in de hemel, ver weg van hier en nu.

Dan zou je alles van het geloof oprecht van dichtbij mogen ervaren als een bevestiging van Gods nabijheid. Of anders gezegd: van de bevestiging van het Verhaal van God. En dat gaat altijd over Liefde, die zichzelf niet zoekt.

In het zoeken van de ander, en het zien van jezelf. In de aandacht voor de bevestiging van het onzichtbare van de ander, dat als verhaal met jou mee mag gaan.

Ik pas het toe op het feit dat Klaasje er niet meer is.

Dat betekent, dat ik ze sinds maart vorig jaar niet meer in levende lijve gezien heb.

Het verhaal van wat we hadden, het verhaal dat paste bij ons leven, ook in de moeilijke laatste periode is er nog steeds, wordt geregeld een beetje bijgesteld, maar helpt ook om het leven dat we hadden te ordenen en betekenis te geven. Dat verhaal gaat mee, ook als bevestiging van wat we in en van het geloof in God hebben ervaren.

Op die manier heeft ons leven van toen ook een stukje eeuwigheidswaarde gekregen. Niet voor straks, maar voor nu. In 1 Cor lezen we: *'Wij richten ons niet op de zichtbare dingen maar op de onzichtbare, want de zichtbare dingen zijn tijdelijk, de onzichtbare eeuwig.'*

De mens ziet aan wat voor ogen is, als je dat doet, zonder verder te zoeken ne te kijken naar de betekenis blijf je uiteindelijk met de leegte en aftakeling over, die past bij vergankelijkheid.

De Here ziet het hart aan: daar waar je verder kunt kijken dan de buitenkant, via het hart kom je bij het eigenlijke leven uit, dat zichtbaar kan worden als lichtje in de mist!

Niet zien, en toch geloven.... Dankzij de lichtjes als tekenen van nabijheid van God, in de liefde die je in en van elkaar kunt ontdekken.

Amen.